

A4.1_februarie_2023_Studii de caz privind dezvoltarea de abilități emoționale, consilierea socială/ vocațională a preșcolarilor/elevilor din grupul țintă constituit în județul Botoșani, pe categorii de vârstă și nevoi de servicii psiho-sociale, în vederea acordării de suport emoțional/psihologic pe durata implementării proiectului și pe perioada sa de sustenabilitate

STUDIU DE CAZ

ROLUL COMUNICĂRII ÎN CONSILIERE

Școala este un sistem larg deschis și nu se definește numai prin activitatea didactică, ci și prin personalitatea sa socială.

Ea trebuie și poate mai mult sau mai puțin, să răspundă așteptărilor comunității, unui extrem de larg segment al publicului. Iar astăzi, din ce în ce mai multă lume și-a afirmat și își afirmă pregnant dreptul de a ști și de a înțelege.

În aceste condiții, școala, oamenii săi, nu mai au de ales: trebuie să se afirme, să vorbească, să dialogheze, într-un cuvânt să comunice și să îndrume corect elevul după nevoile lui reale.

Fără o comunicare deschisă, permanentă, precisă și suportivă, rezultată dintr-o gândire strategică, respectiva schimbare de atitudine este imposibil de realizat.

Dacă a comunica servește la construirea propriei imagini (personale și a școlii), a comunica bine, eficient, înseamnă a-ți atașa o imagine pozitivă, favorabilă, adeseori bogată și coerentă.

Comunicarea poate fi cel mai bun sau, deopotrivă, cel mai rău dintre lucruri. Pentru că, în ultimă instanță, în măsura în care ea este eficace (își atinge scopul), poate fi în favoarea adevărului și a deplinei reușite.

Se observă că **procesul de comunicare pedagogică prezintă câteva trăsături generale:**

- Se desfășoară între cel puțin doi parteneri de tipul: educator- elev, elev-educator, elev- elev;
- Mesajul este conceput, organizat și structurat logic de către educator, pe baza unor obiective;

- Are un efect de învățare, urmărind influențarea, modificarea și stabilitatea comportamentelor individuale sau de grup;
- Generează învățare, educație și dezvoltare, în același timp, prin implicarea activă a elevului în actul comunicării;
- Este complexă, integrând diferite tipuri de comunicare.

Se observă că în definirea comunicării există mai multe abordări, printre care:

- Comunicarea înseamnă a pune ceva în comun, a pune în relație. Latinescul “communicare”, alături de semnificația de contact și legătură, include și pe aceea “de a pune în comun, a împărtăși, a pune împreună, a amesteca, a uni”.
- Comunicarea între oameni înseamnă a pune în comun senzații, afecte, emoții, sentimente, idei, opinii și fapte. Aceasta înseamnă mai mult decât “a face cunoscut, a da de știre, a informa, a înștiința, a spune” sau “a vorbi cu, a se pune în contact cu, a fi în legătură cu”
- Comunicarea este un proces de tip tranzacțional, prin care oamenii transferă energii, emoții, sentimente și schimbă semnificații.
- Comunicarea înseamnă trecerea unei informații de la un emițător la un receptor.
- Comunicarea este procesul prin care o persoană (sau un grup) transmite un conținut conceptual (o atitudine, o stare emoțională, o dorință, etc.) unei alte persoane sau unui alt grup.
- Comunicarea este arta transmiterii informațiilor de la un emițător la un receptor.
- Comunicarea este o utilizare de cuvinte, litere, simboluri sau mijloace analogice pentru obținerea informației generale sau separate privind un obiect sau un eveniment.
- Comunicarea este un proces de schimb de idei și informație care duce la o înțelegere reciprocă, putând avea loc între doi sau mai mulți oameni.

Comunicarea nu înseamnă numai transmiterea unor mesaje, informații, fără o implicare a participanților la acest proces.

Numai dacă interlocutorii ascultă atent intervențiile celorlalți și decid de comun acord putem afirma că aceștia comunică.

Comunicarea se caracterizează prin aceea că:

- are întotdeauna un obiectiv concretizat în cerința de a influența gândirea, sentimentele și comportamentul interlocutorului;

- obiectivul comunicării este îndeplinit dacă mesajul emis este auzit, înțeles și acceptat de către receptor;
- este un proces dinamic;
- odată inițiat evoluează și se schimbă;
- este un proces ireversibil;
- comunicarea nu este informare;
- mesajul odată emis și recepționat nu mai poate fi retras;
- este un dialog în ambele sensuri între emițător și receptor cuprinzând înțelegerea de ambele părți a problemelor prin schimbul de informație și răspuns ceea ce permite să ne afirmăm;

Prin excelență, omul este o ființă socială care nu poate trăi izolat și care interacționează cu restul lumii. El relaționează permanent cu semenii săi. În fapt, întâlnirea dintre două (sau mai multe) persoane reprezintă o situație în care se face schimb de semne, gesturi, sentimente, idei.

Comunicarea umană se efectuează în sisteme și limbaje complexe, care trec ușor de la limbaje verbale la cele neverbale, de la gest la simbolul matematic sau al culorilor, de la sunete la tonuri, de la ritmuri la tăceri. Cu ajutorul acestor mijloace sunt puse în mișcare semnificații. Recunoașterea acestora este primul pas spre „împărtășirea întru ceva”, ceva care devine elementul comun, care unește. Fără comunicare oamenii nu ar putea să devină oameni și nu ar putea să cultive valorile proprii.

Comunicarea umană este un act menit să realizeze o legătură pentru a influența menținerea sau, în funcție de interese, modificarea comportamentului celuilalt. Aceasta pentru că nu se realizează niciodată fără intenția de a influența calitativ, nu doar cantitativ.

Privită ca proces în desfășurare, comunicarea constă în „transmiterea și schimbul de informații (mesaje) între persoane, în circulația de impresii și de comenzi, în împărtășirea de stări afective, de decizii și judecăți de valoare, care au ca scop final obținerea de efecte la nivelul particular, interior al fiecărui individ.” (Petre Anghel – 2003).

„Comunicarea înseamnă a spune celor din jur cine ești, ce vrei, pentru ce dorești un anume lucru și care sunt mijloacele pe care le vei folosi pentru a-ți atinge scopurile.”

În acest sens a comunica înseamnă și a tăcea, a aștepta reacția, răspunsul celui cărui a te ai adresat.

Nu există grup social dacă nu există comunicare.

Psihosociologii au subliniat că în cadrul muncii în echipă comunicarea are un important rol de reglare și de sincronizare a eforturilor individuale.

Se observă că este nevoie de intercomunicare și între grupurile sociale.

Este vorba de comunicarea dintre specialiști și dintre discipline, o intercomunicare la nivelul profesiilor, ceea ce înseamnă respect pentru tine, dar și pentru ceilalți, de a cunoaște și de a te face cunoscut, acceptarea premisei că dincolo de convingerile și cunoștințele proprii pot exista valori la fel de autentice, convingeri la fel de puternice și la alți indivizi, dar și la alte colectivități de pe alte meridiane ale globului terestru.

Orice teorie a comunicării presupune evidențierea, inventarierea diferitelor domenii în care conceptele sale vor putea fi aplicate.

Între acestea se află limbajul verbal, limbajul nonverbal, mass-media, cultura, telecomunicațiile, informatica etc..

Evidențierea diversității și multitudinii domeniilor nu face decât să îmbogățească și mai mult conceptul de comunicare. Ele pun în lumină ceea ce este comun, nemodificabil tuturor, dar și specificitatea. În ultimul timp, a fost dezvoltat un număr mare de mijloace noi de comunicare.

Acestea s-au afirmat simultan comunicării în masă, în scopul comunicării bilaterale – între doi indivizi sau între două instituții – suprimând obstacolele și desființând distanțele. Telecomunicațiile, informatica și mass-media tind, astăzi, să genereze mijloace noi de comunicare.

Aceste noi mijloace combină în diverse modalități trei elemente:

- un element de transmisie: telefonul;
- un instrument de calcul: calculatorul;
- un instrument de afișaj: televizorul.

Din punct de vedere al căilor, există patru categorii:

- teledistribuția
- videotransmisia
- sateliții

- teledifuziunea,

acestea sunt modalități de prelungire a mijloacelor actuale precum radioul și televiziunea, nemodificând raporturile cu publicul, păstrând aceleași relații într-un mijloc central și un public larg printr-un canal comun de difuzare.

Prin gama lărgită de programe ele aduc un public nou, dar dispun și de posibilitatea creării unui public special, care solicită un program anumit.

Prin urmare, telecomunicațiile presupun tehnici noi, care le prelungesc pe cele clasice – telefonul și telexul – permițând:

- punerea în legătură a unui număr mare de persoane simultan;
- stabilirea de contacte cu persoane aflate în mișcare, chiar în mijloace de transport: radio-telefonul, sistemele de apel;
- transmiterea de imagini: telecopiile, videofonul;

Telematica – videotextul, banca de date – pune la dispoziția persoanelor și instituțiilor resurse de informații dintr-o rețea de telecomunicații.

Spre deosebire de mijloacele audio-vizuale: cinema, radio, TV, care au determinat și continuă să producă o pasivitate utilizatorilor, fiindcă aceștia nu pot modifica nici ordinea, nici viteza de succesiune a secvențelor, noile mijloace, precum videotecile, dau utilizatorilor un rol activ. Ele pot permite cercetarea sistematică a unei informații ce corespunde unei anumite nevoi. De asemenea, ele sporesc rolul scrisului, reintroduc imaginea în secvențe organizate și manevrabile cu posibilitatea derulării lente a imaginii și stop-cadru, care revalorizează, într-un anumit fel, cultura clasică bazată pe scris și pe capacitatea intelectuală. Ele cer însă utilizatorilor cunoașterea codurilor abstracte sau numerice și le impun eforturi de asimilare a structurilor logice riguroase.

Se constată că, contextul nostru social îi modelează pe elevii noștri, pe noi înșine, precum și școlile noastre.

Generația sfârșitului de mileniu este diferită de oricare alta. Născuți după 1980, exponenții ei nu cunosc lumea fără computere, jocuri video sau MTV.

Au acces la informație, pot comunica și se pot exprima mai liber ca niciodată, depășesc „granițele” fără să aibă nevoie de viză, își pot face prieteni în orice colț al pământului.

Se pare că toată lumea a auzit de Internet.

Unii îl folosesc pentru a-și găsi parteneri de joc în rețea, unii citesc presa, alții se interesează de ultimele programe apărute, alții își caută prieteni noi. Incredibila ușurință a de a obține informații, de a-ți împărtăși experiența, opiniile, sau preferințele a condus la o adevărată revoluție informațională.

O generație care poate avea acces la atât de multe lucruri, la atâtea idei, la atâtea evenimente! Dar viitorul acestei generații pare zdruncinat de lipsa unor valori bine stabilite, de norme. Este o generație care trăiește într-un secol al vitezei, al schimbărilor, al informațiilor, constructive sau nu.

Astăzi, putem transmite și primi informații imediat, oriunde în lume. Datorită rapidității cu care circulă aceste informații, verificarea lor devine din ce în ce mai dificilă.

Comunicarea este indispensabilă, dar trebuie să comparăm și să privim cu un ochi critic toate informațiile care ne parvin. Natura umană de bază, precum și natura cunoașterii nu se schimbă. Dar schimbarea mediului social ne determină să luăm aminte la ceea ce se întâmplă și în învățământului.

Cum face față școala noastră românească față acestui prezent? Se vorbește tot mai mult de calitate în educație, se vorbește despre aliniere la standardele europene, despre metode noi de învățare, despre reformă, despre standarde comune de evaluare. Se vorbește tot mai des despre formarea complexă a copilului, acesta nu mai este doar personajul care a înmagazinat niște cunoștințe. Despre abilitățile pe care trebuie să le dobândească un elev la finalizarea învățământului, despre competențe, despre modul cum va reuși să își găsească un loc bun de muncă în țară sau în străinătate.

Este acest prezent de partea noastră sau nu? Pentru a face față viitorului trebuie să știm să procedăm bine în acest prezent. Ne-am dezvoltat capacitatea de stocare a memoriei, dar încă nu am găsit noii parametri ai filtrării datelor. Când suntem confrunțați cu Internetul nu suntem supuși nici unei reguli de selectare a ceea ce nu este demn și important de reținut. Este nevoie de centre educaționale (școală, cărți, instituții științifice) care să ne învețe cum să selectăm. O nouă artă a decimării (selectării) ar trebui inventată. Iar rolul școlii în acest context pare să crească considerabil.